

ne tekstove triju osnovnih papinskih dokumenata o uređenju Rimske kurije iz godina 1587, 1908. i 1967, zatim bogatu bibliografiju i dobre indekse. U bibliografiji je autor propustio spomenuti traktat Igina Cardinale o vatikanskoj diplomaciji u kojemu je teoretski prvi put razrađena koncepcija apostolskog delegata akreditiranog, osim kod episkopata, još i kod vlade određene zemlje, kako je to uslijedilo u Jugoslaviji 1966—1970.

Premda je zapravo Hrvat Siksto V. osnivač novovjeke Rimske kurije, hrvatsko poznavanje tog organizma — tako važnog za povijest univerzalne Crkve — njihalo se kod naše javnosti od umjerenog ultramontanizma Mahnića («Rimski katolik») i Merza do uravnotežene kritičnosti drugih katolika i žestoke naše liberalne generacije sve do suvremenih simptoma kontestacije. Svakako, naša svećenička i laička neupućenost ili naivnost ne predstavljaju nikakav doprinos životu Crkve ni znanosti.

Nas Hrvate posebno će zanimati specifični elementi funkcioniranja i odnosa Rimske kurije prema Hrvatskoj, što iz teksta djela N. Del Re ne postaje evidentno za one koji to već otprilje ne poznaju, kao npr. oblici djelovanja Kongregacije de Propaganda Fide na hrvatskom tlu, razlike u postupku dikastera između dalmatinskih i banovinskih biskupija, spomenuti slučaj apostolskog delegata itd. Zato ćemo mi trebati određenu svoju nadopunu djelu N. Del Re, a to će se moći obraditi tek nakon registriranja i analize hrvatskih dokumenata i rukopisa u rimskim arhivima i bibliotekama. Takav će pothvat biti važan doprinos poznavanju hrvatske crkvene, pravne (posebno institucija) i kulturne povijesti našoj prezentaciji u katoličkom i ostalom kulturnom svijetu, postkoncilskom sazrijevanju Crkve u Hrvatskoj i dijalogu s modernim društvom u našoj zemlji.

U svakom slučaju ovaj historijsko-pravni traktat znanstveni je zbornik za crkvene i druge povjesničare, pravnike i kulturne radnike, i praktični priručnik za ordinarijate i vaticaniste. Hrvatsko književno tržište ne bi financijski podnijelo eventualno izdanje njegova hrvatskog prijevoda, ali bi nam dobro došao barem njegov opširniji hrvatski sažetak. A za sada

barem nekoliko primjeraka u glavnim crkvenim knjižnicama.

Makso Pelozo

KIRCHENHISTORISCHER ATLAS VON ÖSTERREICH, uredio i izdao Ernst Bernleithner, Wiener Dom-Verlag 1966, I. sv. str. 2 + 12 karata s opisom.

Na XI. međunarodnom kongresu historijskih znanosti u Stockholmu 1960. g. zaključeno je u Commission internationale d'histoire ecclésiastique comparée da se izda Internacionalni crkvenohistorijski atlas. Vodstvo tog velikog pothvata povjereno je Max-Planck-Institutu za povijest u Göttingenu. Nakon više međunarodnih sastanaka stručnjaka za crkvenohistorijsku geografiju počeli su se posljednjih godina već pojavljivati prvi rezultati: u sklopu proslave 500-godišnjice osnivanja bečke (nad)biskupije 1966. g. Ernst Bernleithner, predsjednik Komisije za kartografiju spomenute CIHEC na Geografskom institutu bečkog Sveučilišta, a kao publikaciju Crkvenohistorijskog instituta Katoličkog bogoslovskeg fakulteta istog Sveučilišta, objavljuje I. svezak austrijskog crkvenohistorijskog atlasa; iste godine počinje Crkvenohistorijski institut u Krakovu izdavati zbornik studija «Kosciół w Polsce» koji će obuhvatiti 3 sveska, a prva dva imaju prilog 5 + 18 karata o crkvenoj povijesti Poljske do kraja 18. st.; 1970. g. izlazi pod uredništvom Huberta Jedina, Kennetha Scotta Latourettea i Jochena Martina «Atlas zur Kirchengeschichte», u izdanju Herdera, sa 257 karata; Katoličko sveučilište u Lublinu priprema veliki crkvenohistorijski atlas Poljske.

I. svezak austrijskog CHA plod je rada suradnikâ, osim Bernleithnera, Ericha Bodzenta, Oskara Sakrauskog, Rudolfa Kinuera, Antona Pinskera i Leopolda Schmidta. Atlas se ograničuje samo na područje današnje Austrijske Republike, jedino zbog cjelovitosti crkvene jedinice na nekim kartama obuhvaćen je i onaj dio Brixenske biskupije koji je pripao Italiji. Obuhvaća 12 karata: 1. Biskupijska i dekantska organizacija Katoličke crk-

ve u Austriji 1966. g., 2. Evangelička crkva u Austriji 1966. g., 3. Udovoljavanje kršćanskoj dužnosti polaska mise kod katolika u Austriji 1958/60. g., 4. Biskupijska i dekanatska organizacija Katoličke crkve u Austriji 1782. 5. Konfesionalne škole u Austriji 1966, 6. Redovi I: stari redovi u Austriji, 7. Redovi II: prosjački redovi, regularni klerici i crkvene kongregacije u Austriji, 8. Redovi III: rast i širenje Družbe Isusove u Austriji, 9. Redovi IV: ženski redovi u Austriji, 10. Sveci zaštitnici I: ranokršćanski i ranosrednjovjekovni sveci zaštitnici u Austriji, II. Hodočašća u Austriji, 12. Štovanje određenih svetaca u Austriji (u izboru).

Karte su izrađene na temelju bitnih pristupačnih izvora i studija. Izdanje je kartografski i tehnički izvrsno opremljeno, a to je zasluga i čitave kulturne austrijske javnosti. Ovo izdanje samo se donekle nadovezuje na »Historischer Atlas der österreichischen Alpenländer« bečke Akademie der Wissenschaften koji u redakciji Augusta Loehra 1951. u svom II. odjelu u 7 listova, izdanoj »Pfarr- und Diözesankarte von Österreich«, obuhvaća razdoblje od 1750, te nema drugih zemljopisnih prikaza crkvenohistorijskog značaja.

Bogatstvo podataka i sve savršenije metode njihova prikazivanja i u ovom izdanju znače lijep doprinos produbljivanju proučavanja crkvene povijesti i katoličke kulture Austrije i susjednih zemalja i sigurnu nadu da će međunarodna suradnja na ovom usko specijaliziranom području, započeta 1960. g., dati uskoro još plodnijih rezultata. To ćemo vidjeti već u drugom, zaključnom svesku ovog djela.

U predgovoru ovog djela bečki kardinal nadbiskup Franziskus König veli: »Wenn auch derjenige, der Hand an den Pflug legt, nicht zurück-schauen soll, weil die Ausbreitung des Reiches Gottes den Blick vor allem in die Zukunft richten heisst, so ist das vorliegende Werk eine wertvolle Hilfe für die Kenntnis Der Kirche in unserer Heimat.« Hrvatski i ostali jugoslavenski katolici imali su najuži zajednički život s austrijskom Crkvom kroz punih 400 godina, a danas su BKJ i BKA uspostavile usku suradnju. Logično je da pro-

dubljivanje naše crkvene kulture zahtijeva upoznavanje ovakvih fundamentalnih djela susjednog naroda jer ona pod izvjesnim vidom osvjetljaju i našu prošlost.

Ujedno nas pojava ovakvog djela potiče na razmišljanje o zadacima koji naš čekaju da i mi u slijedećim decenijama obavimo redakcijske i tehničke pripreme za izdavanje crkvenohistorijskog atlasa hrvatskih zemalja (ako se njegova problematika uopće može odijeliti od slične problematike susjednih naroda). Zapreke za jedno takvo ostvarenje izgledaju ovaj čas nepremostive, ali bi njihovo postepeno svladavanje imalo znamenite znanstvene i ekumenske rezultate.

Makso Pelozo

KATOLIČKI GODIŠNJAK 1971 — izdaje Hrvatsko književno društvo sv. Ćirila i Metoda, Zagreb.

Sjećanje na DANICU, stoljetnog prijatelja našega sela, povezuje nas s ovim njezinim bratom. Istaknute ličnosti hrvatske religiozne ideje, među kojima i svećenici-pjesnici (Izdor Poljak, Milan Pavelić, Aleksa Kokić) ispunjavu prvi prostor ove značajne knjige.

Urednik Godišnjaka, Radovan Grgec, zacrtao je profil Godišnjaka i dao mu glavna usmjerenja. Možemo samo pohvaliti plemenitu piščevu misao da autentično kršćanstvo mora prodrijeti u široke slojeve hrvatskoga naroda. Urednik ukazuje kako su mnogi zabrinuti zbog nepoštivanja starine, manjka povijesne svijesti, opadanja biološke vitalnosti i ekonomskog prosperiteta u narodu, u hrvatskom narodu, koji ima slavnu povijesnu i zdravu seljačku tradiciju, velika prirodna bogatstva i »naj-lipše more na svitvu«.

Jedan dio naše katoličke štampe u nekoliko je navrata htio prikazati ljubav prema svojoj naciji kao nešto nespojivo s autentičnom koncilskom misli, koja bi, prema pisanju nekih, morala biti prvotno usmjerena prema čovječanstvu, prema ljudskoj zajednici. Ti pisci jednostavno oponašaju pretjeranosti neoteologa za koje je ljubav prema svojoj naciji »zatvoreno